

SENSURGUIDE

MEVIT2800 – Metoder i medievitenskap

Ordinær eksamen, 6. mai 2019 kl. 09:00-13:00

Om undervisningen på emnet:

Overordnet

Undervisningen har tatt sikte på å gi studentene en innføring empiriske forskningsmetoder i medievitenskap, med et fokus på samfunnsvitenskapelige metodetradisjoner. Studentene skal tilegne seg kjennskap til hvordan empiriske studier kan designes og gjennomføres, og hva slags kunnskap slike studier kan generere. Videre skal studentene lære seg å kritiske evaluere metodevalg og resultater fra andre empiriske studier.

Pensum består av følgende tekster:

Bøker:

Drotner, Kirsten og Sarah Mosberg Iversen (red). *Digitale metoder* (2017). København: Samfundslitteratur. 248 s.

Grønmo, Sigmund: *Samfunnsvitenskapelige metoder* (2016). Bergen: Fagbokforlaget. 462 s.

Tilgjengelig på nett:

Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi:
<https://www.etikkom.no/forskningsetiske-retningslinjer/Samfunnsvitenskap-jus-og-humaniora/>

Kvantitativ del

Studentene har hatt fire forelesninger i kvantitativ metode. Tema for forelesningene var: 1) design og utvalg; 2) datainnsamling; 3) analyse; og 4) generalisering, reliabilitet og validitet. De har også hatt tre seminarer, hvor vi særlig har fokusert på begrepsforståelse, forskningsdesign, utvalgsmetoder, utforming av spørreskjema, analyse og evaluering av forskningsresultater.

Pensum for forelesningene har vært Sigurd Grønmos bok *Samfunnsvitenskapelige metoder*.

Kvalitativ del

Kvalitative metoder har vært tema under tre forelesninger på MEVIT2800, våren 2019. Den første forelesningen presenterte den kvalitative forskningsprosess. Den andre presenterte ulike kvalitative metoder, inkludert intervjuer, observasjoner, kildekritikk og dokument og innholdsanalyse. Den tredje forelesningen presenterte ulike analytiske tilnærminger som kan brukes i kvalitativ forskning med fokus på grounded theory og diskursanalyse.

Forelesningene har også tematisert bruk av digitale metoder og sett på hvordan dette påvirker og utfordrer den kvalitative forskningsprosessen. Forelesningsrekken har også identifisert og presentert forskjeller mellom kvalitativ og kvantitativ forskning.

Pensum for forelesningene har vært Grønmo's *Samfunnsvitenskapelige metoder*, kap. 4, 6, 7,

8, 9, 10 og 16. Drotner og Mosberg Iversen's sin *Digitale metoder* (særlig introduksjonskapittelet og kapitler 1, 4, 7 og 8) i tillegg yil *Forskningsetiske retningslinjer for humaniora, samfunnsfag, jus og teologi*.

Studentene har også fått 2 dobbeltimer med seminar undervisning hvor kvalitative metoder har vært tema (en dobbelttime avlyst pga sykdom). I seminarene har studentene jobbet med kvalifiseringsoppgaven og tidligere eksamensoppgaver.

EKSAMENSSPESIFIKK SENSORGUIDE

Oppgaven består av tre deler som teller like mye.

Alle tre deler av oppgaver skal besvares for at oppgaven skal bestå.

Blanke eller helt feilaktige svar på enkeltspørsmål vil ikke automatisk føre til stryk, men vil trekke karakteren betydelig ned.

Del 1: Begreper og grunnleggende metodeforståelse:

- a) Hva er forskjellen på induktiv og deduktiv tilnærming i forskningsprosessen? Gi eksempler.

Dette spørsmålet er behandlet på forelesninger og i Grønmoboka på pensum (side 51 + ordlista bakerst). Studentene skal kunne skille disse to tilnærmingene fra hverandre, og skal kjenne til at begrepene omhandler forholdet mellom empiri og teori.

- b) Presenter to problemstillinger til mulige empiriske studier av tenårings bruk av Snapchat. Den ene problemstillingen skal kunne besvares ved bruk av kvalitative metoder. Den andre problemstillingen skal kunne besvares ved bruk av kvantitative metoder. Spesifiser hvilke metoder som kan anvendes for å besvare disse problemstillingene.

Studentene skal her kunne trekke inn kunnskap på tvers av pensum og forelesninger. De skal vite hva som menes med en problemstilling, og hva som skiller henholdsvis kvantitative og kvalitative problemstillinger. Det er viktig at problemstillingene skal kunne la seg besvare empirisk, og at studentene spesifiserer hvilke metoder som kan framskaffe empiriske data som kan besvare problemstillingen.

- c) Gjør rede for hva som menes med henholdsvis teoretisk generalisering og statistisk generalisering. Forklar forskjellene mellom disse formene for generalisering, og gjør rede for når det er aktuelt å anvende hver av disse.

Dette spørsmålet er behandlet på forelesninger og i Grønmoboka på pensum (kapittel 5 og 19 + ordlista bakerst). De skal vite at generalisering handler om å trekke slutninger fra utvalget til universet. De skal vite at statistisk generalisering bygger på sannsynlighetsteori og anvendes ved kvantitative studier der det foreligger et sannsynlighetsutvalg. Teoretisk generalisering bygger ikke på statiske beregninger, men på teoretisk forståelse, og anvendes ved kvalitative studier og ved kvantitative studier der det IKKE foreligger et sannsynlighetsutvalg.

- d) Hva er informert samtykke og hvordan innhentes det?

Dette spørsmålet er behandlet på forelesninger og i de Forskningsetiske retningslinjer samt i Grønmoboka på pensum. Her vil en god kandidat henvise til det overordnede forskningsetiske prinsippet om at «Forskeren skal arbeide ut fra en grunnleggende respekt for menneskeverdet» og at dette er knyttet til individets ukrenkelighet. Det innebærer at enkeltindivider har interesser og integritet, som ikke kan settes til side i forskningen for å oppnå økt innsikt eller for å gagne samfunnet på andre måter. Også ord som autonomi, frihet og medbestemmelse vil være relevante for å svare på

hvorfor informert samtykke er nødvendig.

Studentene kan gjerne poengtere at forskeren skal gi forskningsdeltakerne tilstrekkelig informasjon om:

- forskningsfeltet
- forskningens formål
- hvem som har finansiert prosjektet
- hvem som får tilgang til informasjonen
- hvordan resultatene er tenkt brukt
- følgene av å delta i forskningsprosjektet
- Informasjonen skal gis på en nøytral måte slik at deltakerne ikke utsettes for utilbørlig press.
- Informasjonen må være tilpasset deltakernes kulturelle bakgrunn og formidles på et språk som de forstår.
- At et samtykke når som helst under innsamling av data kan trekkes tilbake uten at dette skal få noen negative konsekvenser for deltakeren.

- e) Gjør rede for hva som menes med henholdsvis reliabilitet og validitet, i forbindelse med vurderinger av forskningsdatas kvalitet. Presenter eksempler på hva som kan svekke reliabiliteten og validiteten til henholdsvis kvalitative og kvantitative data.

Dette spørsmålet er behandlet på forelesninger og i Grønmoboka på pensum (kapittel 15 + ordlista bakerst). Studentene skal vite at reliabilitet og validitet er de to viktigste kriteriene for å evaluere empiriske forskningsdata. De skal vite at reliabilitet refererer til datamaterialets pålitelighet og validitet refererer til datamaterialets gyldighet (relevans) for å besvare problemstillingen. Eksempelene bør tydelig gjøre det klart hvordan begrepene er aktuelle for både kvalitative og kvantitative studier.

Del 2: Kvantitativ metode

Utgangspunktet for denne oppgaven er resultater fra EU Kids Online-undersøkelsen i Norge 2018. Dette er en kvantitativ undersøkelse med bruk av strukturert utspørring.

Undersøkelsens metode er beskrevet på følgende vis:

«Datainnsamlingen foregikk sommer/høst 2018 med et representativt utvalg barn mellom 9-17 år som har brukt Internett de siste tre månedene, samt én av deres foreldre/foresatte.

Barn og foreldre ble rekruttert via et telefonintervju i forkant av undersøkelsen. Selve undersøkelsen ble gjennomført ved besøk hos respondentene, hvor barn og foreldre selv svarte via nettbrett. Barn og foreldre var ikke i samme rom da undersøkelsen ble gjennomført. (...) Utvalget er på 1001 husstander og inkluderer 1001 foreldre og 1001 barn» (Staksrud og Ólafsson 2019, 13).

Tabell 15 og 7 presenterer resultater fra undersøkelsen. Merk at tabellene inneholder svar fra flere spørsmål.

Tabell 15: Frekvens hvor ofte man er blitt behandlet dårlig i løpet av det siste året ansikt til ansikt, på Internett eller annen måte

%	Aldri	Noen få ganger	Minst hver måned
Personlig ansikt til ansikt (noen som er sammen med deg på samme sted til samme tid)	82	13	5
Via mobiltelefon eller Internett, datamaskin, nettbrett, osv.	85	12	4

På annen måte	94	4	2
---------------	----	---	---

EU Kids Online 2018: QF21a-c: DET SISTE ÅRET, hvor ofte behandlet noen deg på en sårende eller ekkel måte på noen av følgende måter? [tre spørsmål] Base: Barn i alderen 9-17 år som bruker Internett (n=1001). Antall barn som har svart på disse alternativene varierer mellom n=861 og n=889.

Tabell 7: Informasjons- og navigasjons- ferdigheter, etter alder og kjønn

% som sier det passer ganske bra eller veldig bra	11-12 år		13-17 år		Alle
	Gutter	Jenter	Gutter	Jenter	
Jeg synes det er enkelt å sjekke om informasjonen jeg finner på nettet er sann	44	28	74	56	61
Jeg synes det er enkelt å velge de beste søkeordene til nettsøk	47	28	79	68	68

EU Kids Online 2018: QE1c-d: I hvilken grad passer dette for deg? [to spørsmål] Base: Barn i alderen 11-17 år som bruker Internett (n=717). Antall barn som har svart på dette spørsmålet n=657.

- a) Hvilket univers er det som studeres i EU Kids Online-undersøkelsen i Norge 2018? Hvilke analyseenheter og undersøkelsesenheter er inkludert i undersøkelsen?

Universet er her barn i Norge mellom 9-17 år som har brukt Internett de siste tre månedene.

Analyseenhetene er de 1001 barn mellom 9-17 år som er undersøkt.

Undersøkelsesenheter er disse 1001 barna og 1001 foreldre (1 per barn).

Skillet mellom analyseenheter og undersøkelsesenheter er ikke helt klart på pensum, så studentene skal ikke straffes for hardt om de ikke får dette skillet helt med seg. Det mest sentrale er at de forstår forskjellen mellom univers og utvalg.

- b) Identifiser variabler og verdier i tabell 15. Hvordan vil du fortolke tabellen?

Oppgaven inneholder her noen hint (det er spesifisert at tabellen inneholder svar fra tre spørsmål). Variablene er

- hvor ofte en er blitt behandlet en blitt behandlet på en sårende eller ekkel måte personlig ansikt til ansikt

- hvor ofte en er blitt behandlet en blitt behandlet på en sårende eller ekkel måte via mobiltelefon eller Internett, datamaskin, nettbrett, osv.

- hvor ofte en er blitt behandlet en blitt behandlet på en sårende eller ekkel måte på en annen måte
Verdiene for hver av de tre variablene er:

- Aldri
- Noen få ganger
- Minst hver måned

I tolkningen bør det påpekes at et klart flertall svarer 'aldri' på disse tre spørsmålene, men at et betydelig mindretall oppgir å ha blitt plaget. Det bør videre påpekes at forskjellene mellom å bli plaget ansikt til ansikt og å bli plaget via digitale medier, er svært små.

Utover dette bør substansielle fortolkninger med dekning i tabellen belønnes.

- c) Hvordan vil du fortolke tabell 7? Diskuter i hvilken grad tabellen kan besvare følgende hypotese: 'Gutter har bedre digitale informasjons- og navigasjonsferdigheter enn jenter.'

Kandidaten bør her forstå at tabellen kombinerer svar fra to forskjellige spørsmål, og derfor inneholder to avhengige variabler. Kandidaten bør videre kunne tolke hver av disse to avhengige variablene individuelt, i lys av de uavhengige variablene kjønn og alder. De bør også kunne sammenligne resultatene for de to avhengige variablene.

Sterke kandidater vil påpeke at det er markante forskjeller etter både kjønn og alder, men at alder har større statistisk betydning enn kjønn. Det er lite samspill mellom disse variablene.

Kandidatene bør påpeke at tabellen kan understøtte hypotesen, men at en spuriøs sammenheng ikke kan utelukkes. De kan også gjerne diskutere mulige validitetsproblemer ved å bruke tabellen til å besvare hypotesen.

Utover dette bør substansielle fortolkninger med dekning i tabellen belønnes.

d) Diskuter etiske utfordringer knyttet til denne undersøkelsen.

Dette er et åpent spørsmål hvor en rekke faktorer kan trekkes inn, særlig med tanke på at undersøkelsen er rettet mot barn og unge. Videre bør faktorer som konfidensialitet og informert samtykke nevnes.

Del 3: Kvalitativ metode

En ny stortingsmelding om mediepolitikk, Mangfold og armlengds avstand, Meld. St. 17 (2018–2019), ble lagt fram av regjeringen i mars 2019, og av Kulturdepartementet presentert på følgende måte:

«Meldinga drøftar bruken av økonomiske verkemiddel for å realisere regjeringa sine mål for mediepolitikken. I meldinga legg regjeringa mellom anna fram ein ny finanseringsmodell for NRK. Meldinga drøftar òg kva for mål som bør liggje til grunn for dei direkte støtteordningane på mediefeltet. Regjeringa presenterer vidare ein ny modell for forvaltninga av mediestøtte, der eitt sentralt element er å etablere eit nytt organ – Mediestøtterådet. Dette rådet skal ha ein uavhengig status og vil få ei sentral rolle knytt til den nærare fordelinga av økonomiske middel mellom ulike støtteordningar og regelverksutforming. Regjeringa legg òg fram forslag til dei konkrete økonomiske rammene for mediestøtta fram til og med 2022.» (Kulturdepartementet, Oslo, 29.3.2019: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-17-20182019/id2638833/>).

Du er medieforsker og vil gjerne finne ut hvordan norsk mediepolitikk har endret seg over de siste to tiårene.

Lag et forskningsdesign der du inkluderer svar på disse spørsmålene:

- Hvilke kilder er relevante for å finne ut dette?
- Hvilke metoder vil du benytte for å samle inn data? Nevn minst to ulike metoder.
- Hvordan vil du analysere datamaterialet? Nevn minst tre tilnæringer og framgangsmåter.
- Hvordan vil du gi en kildekritisk vurdering av stortingsmeldingen?

I denne delen av eksamen forventes det at studentene skal ha kunne gjøre rede for hovedtrekk i et kvalitativt forskningsdesign som omfatter planlegging og gjennomføring av kvalitative undersøkelser.

På første spørsmål bør de kunne si noe meningsfullt om at f.eks. offentlige dokumenter, intervjuer med offentlige myndighetspersoner, medieinnhold, er tilgjengelige og mulige kilder. Dette har vært snakket om på forelesninger

Ut fra svaret, bør de ganske greit kunne nevne innsamlingsmetoder: f.eks. velge ut relevant dokumenter, velge ut relevante intervjuobjekter, søke etter informasjon på nett og/eller i media.

På kulepunkt 3 handler det om at de skal kunne nevne ulike analyseformer. Grønmo, spesielt

kap. 16 går ganske grundig inn på **kvalitativ koding**, altså det å finne systematiske likheter i materialet som merkes og brukes til videre analyse. I denne sammenhengen er **grounded theory** nevnt og kort diskutert som en tilnærming som systematisk bruker koding. **NVivo-analyse** er diskutert av Drotner og Iversen og gjennomgått både på forelesning og i seminarene. **Kildekritikk** er diskutert som en tilnærmet overordnet analyse – den bør anvendes gjelder både når man analyserer dokumenter, bilder og intervjuer. **Diskursanalyse** er kort diskutert som en tekstanalytisk metode.

Kulepunkt fire fordrer at kandidatene kan si noe om at dokumentet er skrevet fra et politisk perspektiv. Det forventes ikke en dyp analyse, men en kort framstilling av hvilke egenskaper det se setter.

